EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 5.6.2019
COM(2019) 527 final

Suositus

NEUVOSTON SUOSITUS

Ruotsin vuoden 2019 kansallisesta uudistusohjelmasta sekä samassa yhteydessä annettu Ruotsin vuoden 2019 lähentymisohjelmaa koskeva neuvoston lausunto

Suositus

NEUVOSTON SUOSITUS

Ruotsin vuoden 2019 kansallisesta uudistusohjelmasta sekä samassa yhteydessä annettu Ruotsin vuoden 2019 lähentymisohjelmaa koskeva neuvoston lausunto

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 121 artiklan 2 kohdan ja 148 artiklan 4 kohdan,

ottaa huomioon julkisyhteisöjen rahoitusaseman valvonnan sekä talouspolitiikan valvonnan ja yhteensovittamisen tehostamisesta 7 päivänä heinäkuuta 1997 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97[1] ja erityisesti sen 9 artiklan 2 kohdan,

ottaa huomioon makrotalouden epätasapainon ennalta ehkäisemisestä ja korjaamisesta 16 päivänä marraskuuta 2011 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1176/2011[2] ja erityisesti sen 6 artiklan 1 kohdan,

ottaa huomioon Euroopan komission suosituksen,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin päätöslauselmat,

ottaa huomioon Eurooppa-neuvoston päätelmät,

ottaa huomioon työllisyyskomitean lausunnon,

ottaa huomioon talous- ja rahoituskomitean lausunnon,

ottaa huomioon sosiaalisen suojelun komitean lausunnon,

ottaa huomioon talouspoliittisen komitean lausunnon,

sekä katsoo seuraavaa:

(1) Komissio hyväksyi 21 päivänä marraskuuta 2018 vuotuisen kasvuselvityksen, mikä aloitti vuoden 2019 talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson. Se otti huomioon Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission 17 päivänä marraskuuta 2017 antaman Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria koskevan julistuksen. Eurooppa-neuvosto vahvisti vuotuisen kasvuselvityksen ensisijaiset tavoitteet 21 päivänä maaliskuuta 2019. Komissio hyväksyi 21 päivänä marraskuuta 2018 asetuksen (EU) N:o 1176/2011 perusteella myös varoitusmekanismia koskevan kertomuksen, jossa se katsoi, että Ruotsi kuuluu niihin jäsenvaltioihin, joista laadittaisiin perusteellinen tarkastelu.

(2) Ruotsia koskeva vuoden 2019 maaraportti[3] julkaistiin 27 päivänä helmikuuta 2019. Siinä arvioitiin Ruotsin edistymistä neuvoston 13 päivänä heinäkuuta 2018

[1] EYVL L 209, 2.8.1997, s. 1.
[2] EUVL L 306, 23.11.2011, s. 25.

hyväksymän maakohtaisen suosituksen noudattamisessa, aiempina vuosina annettujen suositusten noudattamisessa ja kansallisten Eurooppa 2020 -tavoitteidensa saavuttamisessa. Lisäksi siihen sisältyi asetuksen (EU) N:o 1176/2011 5 artiklan nojalla laadittu perusteellinen tarkastelu, jonka tulokset[4] julkaistiin samaten 27 päivänä helmikuuta 2019. Komissio päätteli analyysinsa perusteella, että Ruotsin makrotaloudessa on epätasapainoja. Asuntojen yliarvostus yhdistettynä kotitalouksien velan jatkuvaan kasvuun aiheuttaa hallitsemattomien korjausliikkeiden riskin. Kotitalouksien suuri velka on kasvanut edelleen suhteessa BKT:hen. Asuntojen hinnoissa tapahtui korjausliike vuoden 2017 jälkipuoliskolla, ja ne ovat sittemmin vähitellen tasaantuneet. Arvostusindikaattorit osoittavat kuitenkin, että asuntojen hinnat ovat edelleen korkeita suhteessa talouden perustekijöihin. Vaikka vaikuttaa siltä, että pankkisektorilla on riittävästi pääomaa, hallitsematon korjausliike voi tapahtuessaan vaikuttaa negatiivisesti rahoitussektoriin, sillä pankeilla on suuret kotitalouksien asuntolainoihin liittyvät riskit. Tällaisen korjausliikkeen negatiiviset heijastusvaikutukset voivat ulottua myös naapurimaihin, sillä niiden ja Ruotsin rahoitusjärjestelmät ovat sidoksissa toisiinsa. Asuntojen tarjonnassa on edelleen rakenteellisia pullonkauloja, ja rakentaminen on vähentynyt. Vaikka makrovakauden alalla on viime vuosina toteutettu toimia asuntovelan kasvun hillitsemiseksi, vaikutukset näyttävät toistaiseksi jääneen vähäisiksi. Toimia tarvitaan edelleen tärkeillä osa-alueilla, joihin kuuluvat etenkin omistusasumisen verokannustimet, asuntojen tarjonta ja vuokramarkkinoiden toiminta.

(3) Ruotsi toimitti vuoden 2019 kansallisen uudistusohjelmansa 26 päivänä huhtikuuta 2019 ja vuoden 2019 lähentymisohjelmansa 29 päivänä huhtikuuta 2019. Ohjelmat on arvioitu samaan aikaan, jotta niiden keskinäiset yhteydet on voitu ottaa huomioon.

(4) Kauden 2014–2020 Euroopan rakenne- ja investointirahastojen, jäljempänä 'ERI-rahastot', ohjelmasuunnittelussa on otettu huomioon niihin liittyvät maakohtaiset suositukset. Kuten Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1303/2013[5] 23 artiklassa säädetään, komissio voi pyytää jäsenvaltiota tarkastelemaan uudelleen kumppanuussopimustaan ja asiaankuuluvia ohjelmiaan ja esittämään niihin muutoksia, kun tämä on tarpeen asiaankuuluvien neuvoston suositusten täytäntöönpanon tukemiseksi. Komissio on antanut tarkempaa tietoa tämän säännöksen hyödyntämisestä ohjeissa sellaisten toimenpiteiden soveltamiselle, joilla ERI-rahastojen vaikuttavuus kytketään talouden tehokkaaseen ohjaukseen ja hallintaan[6].

(5) Ruotsiin sovelletaan vakaus- ja kasvusopimuksen ennaltaehkäisevää osiota. Hallitus odottaa vuoden 2019 vakausohjelmassaan, että vuonna 2019 ylijäämä nousee 0,6 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Ylijäämän odotetaan edelleen vahvistuvan ohjelmakauden aikana. Uudelleenlasketun rakenteellisen rahoitusaseman[7] perusteella

---

3 SWD(2019) 1026 final.

4 COM(2019) 150 final.

5 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1303/2013, annettu 17 päivänä joulukuuta 2013, Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahastoa, koheesiorahastoa, Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastoa ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevista yhteisistä säännöksistä sekä Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahastoa, koheesiorahastoa ja Euroopan meri- ja kalatalousrahastoa koskevista yleisistä säännöksistä sekä neuvoston asetuksen (EY) N:o 1083/2006 kumoamisesta (EUVL L 347, 20.12.2013, s. 320).

6 COM(2014) 494 final.

7 Komission yhteisesti sovittuja menetelmiä noudattaen uudelleen laskema suhdannekorjattu rahoitusasema ilman kertaluonteisia ja väliaikaisia toimenpiteitä.

julkisen talouden keskipitkän aikavälin tavoite, joka on 1 prosentin rakenteellinen alijäämä suhteessa BKT:hen, ylittyy suunnitelman mukaan koko ohjelmakauden ajan. Vuoden 2019 lähentymisohjelman mukaan julkisen talouden velan odotetaan vuonna 2019 supistuvan 34,5 prosenttiin suhteessa BKT:hen ja vuonna 2022 edelleen 28,2 prosenttiin. Julkisen velan on määrä supistua suhteessa BKT:hen lähinnä terveen julkisen talouden ja vakaan talouskasvun ansiosta. Näiden julkisen talouden kehitysarvioiden perustana oleva makrotalouden skenaario on uskottava. Komission kevään 2019 talousennusteen mukaan rakenteellisen rahoitusaseman odotetaan olevan 0,5 prosenttia ylijäämäinen suhteessa BKT:hen vuonna 2019 ja 0,6 prosenttia ylijäämäinen suhteessa BKT:hen vuonna 2020, joten se ylittää julkisen talouden keskipitkän aikavälin tavoitteen. Kaiken kaikkiaan neuvosto arvioi Ruotsin vuosina 2019 ja 2020 noudattavan vakaus- ja kasvusopimuksen vaatimuksia.

(6) Kotitalouksien velka on jatkanut kasvuaan jo ennestään korkealta tasolta. Vuonna 2018 kotitalouksien velka kasvoi 5,5 prosenttia, ja velan määrä oli suhteessa BKT:hen 88 prosenttia ja suhteessa käytettävissä oleviin tuloihin 186 prosenttia – nämä luvut kuuluvat korkeimpiin EU:ssa. Velan kasvu johtui pääasiassa asuntolainamäärän lisääntymisestä, joka liittyy asuntojen korkeisiin hintoihin yhdistettynä lainarahoitteista kiinteistöostamista suosiviin rakenteellisiin vääristymiin. Ruotsi on toteuttanut viime vuosina useita makrovakaustoimenpiteitä, kuten maaliskuusta 2018 voimassa ollut tiukennettu takaisinmaksusääntö asuntolainoille, jotka ovat tuloihin suhteutettuna suuria, ja syyskuussa 2019 annettu päätös muodostaa pankeille vastasyklinen pääomapuskuri. Tähän mennessä toteutettujen politiikkatoimien vaikutus asuntoluototuksen kasvuun näyttää kuitenkin olleen vähäinen eikä omistusasumista ja asuntovelkaa suosivien verokannustimien uudistamiseksi ole toteutettu politiikkatoimia.

(7) Vaikka asuntojen hinnat laskivat vuoden 2017 lopulla ja ovat sen jälkeen pysyneet yleisesti ottaen vakaina, asuntojen arvostus on edelleen selvästi talouden perustekijöitä korkeammalla. Tämä johtuu siitä, että asuntojen hinnat olivat nousseet jyrkästi jo pitkän aikaa. Asuntojen hintoja nostavia keskeisiä tekijöitä ovat omistusasumista ja asuntovelkaa suosivat verokannustimet ja edulliset luottoehdot yhdistettyinä asuntolainojen edelleen suhteellisen alhaiseen lyhennysasteeseen. Vaikka uudisrakentaminen on viiden viime vuoden aikana lisääntynyt huomattavasti, tarjonta on edelleen puutteellista. Varsinkin suurten kaupunkien ympäristössä on pulaa kohtuuhintaisista asunnoista. Uusien asuntojen tarjonta ei täytä lyhyen aikavälin ennakoitua tarvetta, jonka arvioidaan olevan noin 90 000 uutta asuntoa vuodessa vuosina 2018–2020. Asuntopula liittyy rakenteelliseen tehottomuuteen, kuten rakennusalan vähäiseen kilpailuun, joka johtuu pienten ja ulkomaisten yritysten markkinoillepääsyn esteistä, ja siitä, että suuret rakennuttajat voivat kontrolloida tonttimaata. Asuntokantaa ei käytetä tehokkaasti. Vuokramarkkinoilla markkinatason alittavat vuokrat aiheuttavat lukkiutumisvaikutuksia ja sisäpiiri–ulkopiiri-vaikutuksia. Omistusasuntojen markkinoilla myyntivoittovero vähentää asunnonomistajien liikkuvuutta. Asuntopula vaikeuttaa työpaikkojen vaihtamista ja voi osaltaan edistää sukupolvien välistä eriarvoisuutta. Ruotsin viranomaiset toteuttavat yhä vähitellen 22-kohtaista suunnitelmaa, jolla lisätään asuntorakentamista ja parannetaan asuntosektorin tehokkuutta. Toistaiseksi ei ole toteutettu konkreettisia toimia vuokramarkkinoiden tiukan sääntelyn vapauttamiseksi ja omistajan omassa käytössä olevien asuntojen pääomaveron tarkistamiseksi, vaikka uusi hallitus ilmoitti tammikuussa 2019 aikeistaan toteuttaa näillä aloilla uudistuksia, kunhan alustavat selvitykset on tehty.

(8) Joillakin aloilla, kuten rakentamisessa, koulutuksessa sekä tieto- ja viestintätekniikan alalla, alkaakin olla työvoimapula. On varmistettava, että saadaan erikoistunutta henkilöstöä tukemaan tutkimus- ja kehitysinvestointeja ja digitalisaatiota. Koulutukseen ja osaamiseen, myös digitaaliseen osaamiseen, investoiminen auttaa vastaamaan näihin haasteisiin. Koulutustulokset ovat parantuneet jonkin verran, mutta oppimistuloksissa on suuria ja kasvavia eroja eri sosiaaliryhmien välillä. Väestörakenteen kehitys johtaa oppilasmäärän kasvuun, mikä pahentaa nykyistä opettajapulaa. EU:n ulkopuolelta tulevien maahanmuuttajien ja heidän jälkeläistensä tilannetta ja äskettäin hyväksyttyjen ohjelmien vaikutuksia olisi seurattava tiiviimmin, koska ulkomailla syntyneiden oppilaiden integroituminen kouluun sekä vähän koulutettujen ja EU:n ulkopuolisten maahanmuuttajien – erityisesti naisten – kestävä osallistuminen työmarkkinoille on yhä haaste.

(9) Liikenneinfrastruktuuriin tehtävien investointien jatkaminen voi osaltaan parantaa työvoiman liikkuvuutta, alueellista yhteenkuuluvuutta ja asuntomarkkinoita sekä lisätä tuottavuuden kasvua Ruotsissa pitkällä aikavälillä. Hallitus on ilmoittanut huomattavista investoinneista liikenneinfrastruktuuriin kansallisen infrastruktuurisuunnitelman 2018–2029 kautta eri liikennemuotojen (erityisesti rautatie- ja maantieliikenne) parantamiseksi. Suunnitelma sisältää merkittäviä investointeja rautatiejärjestelmän kehittämiseen ja siihen, että edistetään tavaraliikenteen siirtymistä maanteiltä rautateille, ja tukee siten myös päästöjen vähentämistä. Jatkamalla suuria investointeja tutkimukseen ja kehittämiseen, suotuisiin toimintaedellytyksiin ja laajempaan innovaatiopohjaan voidaan säilyttää Ruotsin asema innovaatiojohtajana. Ruotsin innovointimalli on perinteisesti ollut muutaman suuren maailmanlaajuisesti toimivan teknologiayrityksen varassa. Olisi tärkeää luoda ympäristö, joka edistää myös pk-yritysten ja uusyritysten innovointipotentiaalia. Ruotsin innovointikapasiteettia voitaisiin parantaa entisestään lisäämällä korkeakoulujen ja pk-yritysten yhteistyötä.

(10) Rahanpesun torjumisesta on tullut yksi Ruotsin painopistealueista sen jälkeen, kun paljastui, että yksi maan suurimmista rahoituslaitoksista oli sekaantunut kasvavaan rahanpesuskandaaliin. Ruotsin ja Viron finanssivalvontaviranomaiset ovat aloittaneet yhteisen tutkinnan Latvian ja Liettuan vastaavien viranomaisten kanssa. Vaikka Ruotsi vahvisti rahanpesun torjuntasäännöstöään vuonna 2017 silloin kun rahanpesusäädös tuli voimaan, on tärkeää jatkaa säännöstöön mahdollisesti jääneiden puutteiden etsimistä ja korjaamista. Haasteita riittää, ja finanssivalvojan on vielä hyväksyttävä lisätoimenpiteet ja ohjeet siitä, miten valvontaa vahvistetaan tällä osa-alueella. Näiden toimenpiteiden hyväksymisen jälkeen olisi kiinnitettävä huomiota niiden tehokkaaseen täytäntöönpanoon.

(11) Kaudella 2021–2027 voitaisiin EU:n rahastoja koskevan ohjelmasuunnittelun avulla auttaa korjaamaan joitakin suosituksissa havaituista puutteista, erityisesti maaraportin[8] liitteen D kattamilla osa-alueilla. Näin Ruotsi voisi mainituilla aloilla hyödyntää kyseisiä rahastoja parhaalla mahdollisella tavalla ottaen huomioon alueelliset erot.

(12) Komissio on vuoden 2019 talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson osana tehnyt kattavan analyysin Ruotsin talouspolitiikasta ja julkaissut sen vuoden 2019 maaraportissa. Se on arvioinut myös vuoden 2019 lähentymisohjelman ja vuoden 2019 kansallisen uudistusohjelman sekä jatkotoimenpiteet, joita on toteutettu Ruotsille viime vuosina annettujen suositusten noudattamiseksi. Se on ottanut huomioon ohjelmien ja jatkotoimenpiteiden merkityksen Ruotsin finanssipolitiikan sekä sosiaali-

[8] SWD(2019) 1026 final.

ja talouspolitiikan kestävyyden kannalta mutta myös sen, ovatko ne unionin sääntöjen ja ohjeiden mukaisia, koska unionin yleistä talouden ohjausta on tarpeen vahvistaa antamalla unionin tason panos tuleviin kansallisiin päätöksiin.

(13) Neuvosto on tutkinut vuoden 2019 lähentymisohjelman tämän arvioinnin perusteella ja katsoo, että Ruotsin odotetaan noudattavan vakaus- ja kasvusopimuksen vaatimuksia.

(14) Neuvosto on tutkinut vuoden 2019 kansallisen uudistusohjelman ja vuoden 2019 lähentymisohjelman komission perusteellisen tarkastelun ja tämän arvioinnin perusteella. Asetuksen (EU) N:o 1176/2011 6 artiklan nojalla annetut neuvoston suositukset ilmenevät jäljempänä esitettävästä suosituksesta 1,

SUOSITTAA, että Ruotsi toteuttaa vuosina 2019 ja 2020 toimia, joilla se

1. puuttuu riskeihin, jotka liittyvät kotitalouksien suuren velkaan, vähentämällä asteittain asuntolainoista maksettujen korkojen verovähennyskelpoisuutta tai korottamalla juoksevia kiinteistöveroja; edistää asuntorakentamista siellä, missä asuntopula on pahin, erityisesti poistamalla rakentamiseen liittyviä rakenteellisia esteitä; parantaa asuntomarkkinoiden tehokkuutta muun muassa muuttamalla vuokrista sopimista joustavammaksi ja tarkistamalla myyntivoittoveron määräytymismallia;

2. keskittää investointeihin liittyvän talouspolitiikan koulutukseen ja osaamiseen, jatkaa investointeja kestävään liikenteeseen eri liikennemuotojen, erityisesti rautateiden, parantamiseksi sekä tutkimukseen ja innovointiin, alueelliset erot huomioon ottaen;

3. varmistaa rahanpesun torjuntakehyksen tuloksellisen valvonnan ja täytäntöönpanon.

Tehty Brysselissä

Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja